

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

71

Vragen van het lid **Karimi** (GroenLinks) aan de minister van Buitenlandse Zaken en de staatssecretaris van Economische Zaken over *wapenexport Israël, de VS en Nederland*. (Ingezonden 6 september 2002)

1 Bent u op de hoogte van het artikel «Israel wants to replenish West Bank weapons», waarin vermeld wordt dat Israël opnieuw wapens en munitie uit de VS wil betrekken?¹

2 Herinnert u zich de volgende zin uit de notitie van toenmalig minister-president Kok over de positie van El Al op Schiphol: «Wel is gebleken dat Amerikaanse wapenzendingen via Nederland en Nederlandse luchthavens naar Israël hebben plaats gevonden, waarbij door Nederlandse militairen in het kader van «host nation support» ondersteuning is geleverd (o.a. beveiliging)»?²

3 Vinden er nog steeds Amerikaanse wapenzendingen via Nederland plaats? Bestaat de mogelijkheid dat de in het artikel genoemde wapenleverantie via Nederlands grondgebied haar weg naar Israël zal vinden?

4 In hoeverre heeft u zicht op de inhoud van de wapenzendingen die via

Nederlands grondgebied naar Israël plaatsvinden?

5 Hoe vaak hebben Amerikaanse wapenleveranties via Nederland naar Israël plaatsgevonden sinds het begin van de tweede intifada (september 2000)? Was er een verhoging te constateren van het aantal wapenzendingen via Nederland naar Israël sinds het begin van de tweede intifada?

6 Vinden er ten aanzien van deze zendingen controles plaats? Zo ja, waaruit bestaan deze controles? Zo neen, waarom niet?

7 Hebben Nederlandse militairen, of heeft ander overheidspersoneel, bij deze eventuele zendingen ondersteuning verleend? Zo ja, waaruit bestond die steun?

8 Welke lucht- en/of zeehavens zijn voor deze (eventuele) zendingen gebruikt?

9 Bent u van mening, gezien het feit dat de Amerikaanse wapenleveranties aan Israël blijven doorgaan en gezien het feit dat deze wapens ook herhaaldelijk en disproportioneel zijn ingezet tegen Palestijnse burgers in de bezette gebieden, dat een

scherpere controle op de doorvoer van wapens en strategische goederen op zijn plaats is? Zo ja, wat zijn uw plannen hiervoor? Zo neen, waarom niet?

10 Deelt u de mening dat de criteria van het wapenexportbeleid, die ook volgens de in- en uitvoerwet van toepassing zijn op de doorvoer van wapens en strategische goederen, doorvoer van wapens naar Israël in de weg staan?

11 Is het waar dat in andere Europese landen strengere regels voor doorvoer van strategische goederen gelden? Kunt u bevestigen dat in Duitsland, Italië, Denemarken, België, Finland en Portugal voor alle doorvoer een vergunning aangevraagd moet worden?

12 Is het u bekend of er ook via andere EU-lidstaten wapenzendingen naar Israël plaatsvinden? Zo ja, welke? Bent u bereid om u in EU-verband in te zetten voor een gemeenschappelijke regeling die doorvoer van wapens en strategische goederen via het grondgebied van de EU aan banden legt? Zo neen, waarom niet?

¹ Jane's Defence Weekly, 10 juli jl.

² Kamerstuk 26 241, nr. 10.

Antwoord

Antwoord van minister **De Hoop Scheffer** (Buitenlandse Zaken), mede namens de staatssecretaris van Economische Zaken. (Ontvangen 27 september 2002)

1

Ja.

2

Ja.

3

Leverantie van Amerikaanse militaire goederen aan Israël loopt soms via Nederland. Dit kan ook in de nabije toekomst het geval zijn.

4

De douane kan goederenzendingen van en naar derde landen, dus ook wapenzendingen, controleren aan de hand van de bij die zendingen aanwezige douanedocumenten en commerciële bescheiden. Bij wapenzendingen wordt uiteraard prioriteit gegeven aan zendingen waarvoor krachtens de nieuwe doorvoerregelgeving, die op 1 januari jl. in werking getreden is, een wettelijke vergunning- of meldplicht geldt. Een vergunningplicht geldt in beginsel niet voor zendingen die afkomstig zijn van of bestemd zijn voor een bevriend (partner)land of bondgenoot (zie ook vraag 10).

5

Over het exacte aantal zendingen van militaire goederen dat vanuit de Verenigde Staten via Nederland naar Israël is gegaan zijn geen gegevens voorhanden. De reden hiervoor is dat niet voor alle goederen een meldplicht bestaat. Wel is het aantal meldingen bekend van wapenzendingen tussen de VS en Israël die via Schiphol liepen. Deze aantallen zijn als volgt: 22 in 2000, 113 in 2001, en 58 tot dusver in 2002. Het betreft hier vrijwel uitsluitend meldingen die door EI Al zijn verricht.

6

Zoals vermeld in het antwoord op vraag 4, vinden inspecties van de goederen plaats als de documenten daar aanleiding toe geven. Daarnaast is er sprake van regelmatige steekproeven. Dergelijke inspecties kunnen vele vormen aannemen, waaronder fysieke controle, of gebruik van een scanner.

7

Er is geen sprake geweest van ondersteuning door Nederlandse

militairen of ander Nederlands overheidspersoneel.

8

Voor zover bekend is naast de luchthaven Schiphol ook de haven van Rotterdam soms gebruikt voor doorvoer van zendingen.

9

Ik ben van mening dat de sinds januari 2002 geldende wetgeving inzake doorvoer van strategische goederen een adequaat kader voor controle vormt.

10

Krachtens het nieuwe doorvoerregime is voor zendingen die onder de effectieve uitvoercontrole van een bevriend (partner)land of bondgenoot staan, in beginsel geen uitvoervergunning nodig. Nederland doet de toets van deze landen – EU-lidstaten, NAVO-bondgenoten, Australië, Japan, Nieuw-Zeeland en Zwitserland – niet nog een keer over. Dergelijke zendingen worden derhalve niet getoetst aan de criteria van het Nederlandse wapenexportbeleid. Gaarne verwijs ik in dit verband naar de brief inzake doorvoer via Nederland van strategische goederen naar Israël (buza020209), die mijn ambtsvoorganger mede namens de staatssecretaris van Economische Zaken op 22 april jl. aan uw Kamer heeft gezonden.

11

Op initiatief van het Spaanse voorzitterschap heeft in de eerste helft van 2002 in de EU-Raadswerkgroep COARM (conventionele wapenexport) een inventarisatie plaatsgevonden van de regelgeving van de Lidstaten inzake doorvoer van militaire goederen via EU-grondgebied van en naar derde landen. Daaruit is gebleken dat de wet- en regelgeving van de EU-lidstaten op dit terrein zeer uiteenloopt. In een aantal lidstaten is voor iedere doorvoertransactie van militaire goederen een vergunning vereist (Duitsland, Denemarken en Finland). Portugal kent geen specifieke wetgeving inzake doorvoer van militaire goederen. In de meerderheid van de EU-lidstaten is de vergunningplicht bij doorvoer beperkt tot transacties waarbij de goederen worden uit- of overgeladen, en derhalve het transportmiddel (veelal vliegtuig of schip) verlaten (o.a. België, Italië).

12

Ik beschik niet over gegevens over zendingen die via andere EU-lidstaten plaatsvinden.

De in het antwoord op vraag 11 genoemde inventarisatie is uitgevoerd teneinde te bezien of de EU-Gedragscode inzake conventionele wapenexport, inclusief de systematiek van notificatie en consultatie, door de Lidstaten op doorvoertransacties van militaire goederen zou kunnen worden toegepast. Dit werd door de Lidstaten om politieke en praktische redenen niet haalbaar geacht. Achtergrond daarvoor is de sterk uiteenlopende nationale wet- en regelgeving van de Lidstaten op dit terrein, en het zeer grote aantal doorvoorzendingen dat dagelijks de grenzen van de Lidstaten passeert. Wel aanvaardde de COARM een tekst waarin de Lidstaten toezegden in gevallen waarin voor doorvoertransacties een vergunning is vereist, de criteria van de Gedragscode in aanmerking te nemen bij de beoordeling van vergunningaanvragen.